

Mariola Szewczyk-Jarocka

MIEJSCE ZRYCZAŁTOWANEGO PODATKU DOCHODOWEGO OD PRZYCHODÓW OSÓB DUCHOWNYCH W POLSKIM SYSTEMIE PODATKOWYM - UJECIE TEORETYCZNE

Wprowadzenie

W polskim systemie podatkowym funkcjonują podatki dochodowe, obrotowe, przychodowe oraz majątkowe. Są one podstawowym instrumentem finansów publicznych.

Z badania literatury wynika, iż jednym z ciekawszych podatków jest zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów osób duchownych. Przedmiotem tego podatku jest dochód osiągnięty z tytułu pełnionych funkcji duszpasterskich oraz posług religijnych. Natomiast podmiotem czynnym podatku jest państwo, a podatnikiem jest proboszcz lub wikariusz.

W niniejszym artykule autorka poddała w/w podatek analizie teoretycznej. Przeanalizowała podmiot, przedmiot podatku, podstawę opodatkowania oraz stawki podatkowe. Należałoby się jednak głębiej zastanowić czy wszystkie przychody są rejestrowane przez instytucje kościoła. Problem może być zaczątkiem do pogłębionych badań naukowych.

1. Pojęcie podatku

Zgodnie z Ordynacją podatkową za podatek uznaje się publiczno-prawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz skarbu państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej – Ustawa z 29 sierpnia 1997., art.6.

Z badania literatury wynika, że podatek jest świadczeniem pieniężnym, nieodpłatnym, przymusowym, bezzwrotnym, ogólnym i jednostronnym nadkładanym przez państwo lub inny podmiot publiczno-prawny (np. samorząd terytorialny) na mocy przepisów prawa¹.

2. Pojęcie systemu podatkowego i klasyfikacja podatków

Systemy podatkowe poszczególnych państw zmieniały się i zmieniają nadal. Polska w wyniku odejścia od gospodarki centralnie planowanej na początku lat dziewięćdziesiątych stanęła przed możliwością budowy systemu podatkowego praktycznie bez obciążenia balastem podatkowym z przeszłości.²

Rezultatem prowadzonej od początku lat dziewięćdziesiątych transformacji gospodarczej w Polsce jest następująca struktura polskiego systemu podatkowego³:

- 1) podatki⁴ centralne:
 - dochodowy od osób fizycznych⁵ (w tym ryczałt od przychodów ewidencjonowanych⁶),
 - dochodowy od osób prawnych⁷,
 - VAT⁸,
 - akcyza⁹,
 - od gier¹⁰.
- 2) podatki lokalne:
 - tzw. karta podatkowa,

¹ E. Denek, J. Sobiech, J. Wolniak, *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa 2001, s. 123 i S. Owsiak, *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, wyd.2, PWN, Warszawa 2000, s. 154 – 155 i M. Cieślukowski, S. Kańduła, I. Kijek, *Polski system podatkowy. Materiały do ćwiczeń i wykładów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012, s. 6.

² F. Grądalski, *System podatkowy w świetle teorii optymalnego opodatkowania*, SGH, Warszawa 2006, s.205.

³ G. Szczodrowski, *Polski system podatkowy*, PWN, Warszawa 2007, s. 67.

⁴ Z badania literatury wynika, iż „podatki, jako świadczenia na rzecz państwa o charakterze pieniężnym, nieodpłatnym, bezzwrotnym i przymusowym są w polskim systemie prawnym uregulowane aktami prawnymi wysokiej rangi, czyli w formie ustaw. Nieodpłatność podatku oznacza brak świadczenia zwrotnego, jakie można by przypisać do danego podatku ze strony państwa. Podatek, jako świadczenie bezzwrotne, raz zapłacony nie podlega zwrotowi poza przypadkami, gdy został pobrany niesłusznie lub zapłacony w kwocie wyższej od kwoty należnej”. Por. A. Cicha, *Podatek VAT w rachunkowości*, Difin, Warszawa 2005, s. 9.

⁵ Ustawa z 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst jedn. (Dz. U. z 2000 r. nr 14, poz. 176 ze zm.)

⁶ Ustawa z 20 listopada 1998 o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. nr 144, poz. 930 ze zm.)

⁷ Ustawa z 15 lutego 1992 o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. nr 21, poz. 86 ze zm.)

⁸ Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. nr 54, poz. 535 ze zm.)

⁹ Ustawa z 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. nr 29, poz. 257 ze zm.)

¹⁰ Ustawa z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych, tekst jedn. (Dz. U. z 2004 r., poz. 27 ze zm.)

- podatek od nieruchomości¹¹,
- podatek od środków transportu¹²,
- podatek od posiadania psów¹³ (obecnie opłata),
- podatek rolny¹⁴,
- podatek leśny¹⁵,
- podatek od spadków i darowizn¹⁶,
- podatek od czynności cywilnoprawnych¹⁷.

3. Zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów osób duchownych

3.1. Podmiot czynny podatku

Podmiotem czynnym podatku dochodowego od przychodów osób duchownych jest państwo. Podatnikiem jest proboszcz lub wikariusz, który rozpoczął stałe lub czasowe pełnienie funkcji duszpasterskich, osoba duchowna kierująca jednostką kościelną posiadająca samodzielną administrację (np. wikariat), a także osoba duchowna innego wyznania, która pełni porównywalną funkcję. Osoba duchowna zobowiązana jest zawiadomić o rozpoczęciu pełnienia tych funkcji właściwy urząd skarbowy w ciągu 14 dni od dnia ich rozpoczęcia. Osoba duchowna jest również płatnikiem tego podatku¹⁸.

3.2. Przedmiot podatku

Przedmiotem podatku jest dochód osiągnięty z tytułu pełnionych funkcji duszpasterskich oraz posług religijnych m.in. misje, rekolekcje itp. Dochody uzyskiwane z innych źródeł np. uczenie religii w szkołach będą opodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych¹⁹.

3.3. Podstawa opodatkowania

Podstawą opodatkowania jest przychód z w/w źródeł. Podatek nie jest jednak wprost uzależniony od osiąganych przychodów przez osoby

¹¹ Ustawa z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, tekst jedn. (Dz. U. z 2006 r. nr 121, poz. 844, ze zm.)

¹² Ibidem.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ustawa z 15 grudnia 1984 r. o podatku rolnym, tekst jedn. (Dz. U. z 2006 r. nr 136, poz. 969, ze zm.)

¹⁵ Ustawa z 30 października 2002 r. o podatku leśnym (Dz. U. nr 200, poz. 1682, ze zm.)

¹⁶ Ustawa z 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, tekst jedn. (Dz. U. z 2004 r. nr 142, poz. 1514, ze zm.)

¹⁷ Ustawa z 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, tekst jedn. (Dz. U. z 2005 r. nr 41, poz. 399, ze zm.)

¹⁸ M. Cieślukowski, S. Kańduła, I. Kijek, *Polski system podatkowy...*, op.cit., s.70.

¹⁹ Ibidem.

duchowne, tylko od zewnętrznych znamion prowadzenia działalności duszpasterskiej, tj. od rodzaju pełnionej funkcji, a następnie od liczby mieszkańców parafii np. w przypadku proboszczów oraz osób duchownych kierujących jednostkami kościelnymi posiadającymi samodzielną administrację lub też od liczby mieszkańców parafii i liczby mieszkańców miejscowości, w której znajduje się parafia (w przypadku wikariuszy oraz osób duchownych osiągających przychody z różnych usług religijnych). Wysokość podatku została uzależniona od poziomu przeciętnej przychodowości poszczególnych rodzajów działalności duszpasterskiej. Ustawodawca przyjął przy tym jednocześnie, że przychodowość ta wzrasta wraz ze wzrostem liczby mieszkańców parafii oraz liczby mieszkańców miejscowości, w której znajduje się parafia²⁰.

3.4. Stawki podatku

Stawki podatku ustala minister finansów w specjalnym obwieszczeniu. Stawki są kwotowe i ulegają corocznie podwyższeniu w stopniu odpowiadającym wskaźnikowi wzrostu cen konsumpcyjnych towarów i usług w okresie trzech pierwszych kwartałów roku poprzedzającego rok podatkowy w stosunku do tego samego okresu roku ubiegłego²¹.

Tabela 1. Kwartalne stawki zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów osób duchownych w 2012 roku na przykładzie proboszczów (w zł)

Liczba mieszkańców parafii		Wysokość podatku
powyżej	do	
	1000	400
1000	2000	455
2000	3000	490
3000	4000	537
4000	5000	583
5000	6000	638
6000	7000	695
7000	8000	750
8000	9000	808
9000	10000	877
10000	12000	955
12000	14000	1036
14000	16000	1127
16000	18000	1221
18000	20000	1321
20000		1431

Źródło: M. Cieślukowski, S. Kańduła, I. Kijek, *Polski system podatkowy. Materiały do ćwiczeń i wykładów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012, s. 71.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem

Tabela 2. Kwartalne stawki zryczałowanego podatku dochodowego od przychodów osób duchownych w 2012 roku na przykładzie wikariuszy (w zł)

Liczba mieszkańców parafii		Liczba mieszkańców miejscowości, w której znajduje się parafia		
powyżej	do	do 5000	od 5000 do 50000	powyżej 50000
	1000	122	252	363
1000	3000	363	381	381
3000	5000	381	403	420
5000	8000	389	420	431
8000	10000	403	441	453
10000		420	453	464

Źródło: M. Cieślukowski, S. Kańduła, I. Kijek, *Polski system podatkowy. Materiały do ćwiczeń i wykładów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012, s.71.

Zakończenie

Podsumowując rozważania teoretyczne należy stwierdzić, iż każdy obywatel polski zobowiązany jest do uiszczania podatków. Obowiązuje to również instytucję kościelną. Proboszcz lub wikariusz rozlicza się z osiągniętych przychodów przy pomocy zryczałowanego podatku dochodowego od przychodów osób duchownych. Stawki podatku ustalane są kwartalnie dla proboszczów i wikariuszy. Wysokość podatku zależy od poziomu przeciętnej przychodowości poszczególnych rodzajów działalności duszpasterskiej. Przychodowość wzrasta wraz ze wzrostem liczby mieszkańców parafii oraz liczby mieszkańców miejscowości, w której znajduje się parafia.

Bibliografia:

1. Cicha A., *Podatek VAT w rachunkowości*, Difin, Warszawa 2005.
2. Cieślukowski M., Kańduła S., Kijek I., *Polski system podatkowy. Materiały do ćwiczeń i wykładów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012.
3. Denek E., Sobiech J., Wolniak J., *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa 2001.
4. Grądalski F., *System podatkowy w świetle teorii optymalnego opodatkowania*, SGH, Warszawa 2006.
5. Owsiak S., *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, wyd.2, PWN, Warszawa 2000.
6. Szczodrowski G., *Polski system podatkowy*, PWN, Warszawa 2007.

PLACE OF FLAT – RATE INCOME TAX FROM CLERGYMEN IN POLISH TAX SYSTEM – THEORETICAL ASPECT

Key words: polish tax system, tax, income tax, flat-rate income tax from clergymen

Summary

Polish tax system is very extensive. It comprises various taxes and fees, which support the state budget and local government units. One of flat-rate income taxes from selected incomes earned by individuals is a flat-rate income tax from clergymen. A taxpayer here is a parish-priest or a vicar, who stated to perform temporary or permanent pastoral function, a clergyman managing a church unit having independent administration (eg. a vicarage), as well as a clergyman of other religious denominations performing a comparable function.

The purpose of this article is to present in what way a church institution settles income tax. The article consists a theoretical analysis of the reviewed problem and may be a premise for a more detailed examination of this subject.